

Ата-аналарға кеңес беру
"қолдың ұсақ моторикасын дамыту арқылы баланың сөйлеуін дамыту"

Өзектілігі: бүгінде ми қыртысындағы белгілі бір аймақтар арқылы саусақтардың ұсақ моторикасының дамуы балалардың сөйлеуіне оң әсер ететіні, баланың жұмысын, зейінін және ақыл-ой белсенділігін арттыратыны, зияткерлік және шығармашылық белсенділікті ынталандыратыны белгілі. Мектепке дейінгі балалық шақ кезеңі-бұл сіздің балаңыздың жан-жақты дамуы үшін өте қолайлы уақыт, оны ешқашан жіберіп алмау керек. Қол моторикасы нашар дамыған балалар қасықты ыңғайсыз ұстайды, түймелерді бекіте алмайды. Оларға конструктордың шашыраңқы бөлшектерін жинау қиынға соғуы мүмкін, олар жұмбақтармен, мозаикамен жұмыс жасаудан бас тартады, модельдеу мен аппликациямен айналысқысы келмейді, қарындаштармен бояу қиынға соғады.

Нәтижесінде балалар әлемді дамыту мүмкіндіктерін таңдауда айырылады. Мұндай балалар көбінесе басқаларға қол жетімді қарапайым әрекеттерді жеңе алмайды. Бұл баланың эмоционалды әл-ауқатына теріс әсер етеді, оның өзін-өзі бағалауына әсер етеді. Уақыт өте келе мұндай балаларға жазу техникасын игеру қиынырақ болады.

Әрине, ұсақ моториканың дамуы сөйлеудің дамуына ықпал ететін жалғыз фактор емес. Егер баланың моторикасы жақсы дамыған болса, бірақ олар онымен сөйлеспесе, онда баланың сөйлеуі жеткіліксіз дамиды. Яғни, баланың сөйлеуін кешенді түрде дамыту қажет: күнделікті өмірде онымен көп және белсенді қарым-қатынас жасау, оны сөйлесуге шақыру, сұрақтар мен сұраныстарды ынталандыру. Балаға оқып, айналасындағылардың бәрін айтып, балалар әдетте қуана қарайтын суреттерді көрсету керек. Сонымен қатар, қолдың ұсақ моторикасын дамыту.

Қолдың ұсақ моторикасы-бұл саусақтар мен алақандардың әртүрлі қимылдары. Үлкен моторика-бүкіл қолмен және бүкіл денемен қозғалыс.

Ата-аналар балаларымен өткізе алатын ойындар

"Кімнің іздері? »

Ойын үшін сізге тесттің бір бөлігі қажет. (Сіз қалған қамырды алуға немесе тұзды қамырды дайындауға болады). Қамырды дөңгелек, шаршы немесе кез-келген басқа пішінде орау ұсынылады. Содан кейін кішкене текшелерді алыңыз (тікбұрышты, шаршы, дөңгелек, сопақ және т.б. пішіндер) және тестке басып шығарыңыз. Содан кейін көзіңізді жауып, саусақтарыңызбен басып шығарудың пішінін анықтаңыз.

Осы ойынды ойнай отырып, сіз балаға қолдың ұсақ моторикасын, бетінде шарлау қабілетін үйретесіз (төменде, жоғарғы жағында "із" қойыңыз), қиял, стандартты емес ойлау дамиды.

Мысалы: алаңның ізі - мұнда шаршы адам, бөтен адам және т.б. өтуі мүмкін. Бұл өз кезегінде балалардың өз ойларын айту, сөйлемдер құру, әңгімелер жазу қабілеттерін дамытады.

"Мозаика"

Содан кейін қамырды түрлендіре отырып (оны тегістей отырып), сіз балаңызға қолыңыздағы мозаиканы ойнауды ұсына аласыз: бұршақ, бұршақ, бұршақ, бисер, әкемнің болттары мен жаңғақтары, түрлі түсті және түйменің өлшемі, сіз коктейль түтіктерін кесуге болады.

Баланы геометриялық фигураларды, кейбір заттарды салуға шақырыңыз, баланың өзі тақырыпты ойлап табсын.

Бұл ойын сонымен қатар қолдың ұсақ моторикасын дамытуға, баланың шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған. Бұл ойынды ойнау арқылы түстер, геометриялық фигуралар туралы білімді бекітуге болады.

"Моншақтар"

Моншақтарды қолыңызда бар нәрседен жинауға болады: макаронның әртүрлі түстері мен формалары, түрлі-түсті түтіктер, түймелердің әртүрлі мөлшері мен түсі, әженің есебінен сүйектер.

Моншақтар жасау арқылы сіз оларды түсі, өлшемі, материалы бойынша ауыстырасыз. Сондай-ақ, бір моншақ кигеннен кейін, сіз түйін байлап, содан кейін оларды ауыстыра аласыз. Балаңызға көк және қызыл түймелерді көрсетуді, қайсысын көбірек, азырақ салыстыруды ұсыныңыз.

Қолдың ұсақ моторикасын және баланың шығармашылық қабілеттерін дамыту мәселелерін шешумен қатар, бұл ойында баланың математикалық қабілеттері дамиды: түстерді салыстыру, ауыстыру (ырғақ сезімі дамиды). Сондай-ақ, ойын барысында есте сақтау қабілеті, зейіні, баланың логикалық ойлау қабілеті, қойылған сұраққа сөйлеммен жауап беру қабілеті дамиды.

"Саусақ бассейні"

Бала қолын біртекті толтырғышы бар ыдысқа түсіреді (су, құм, түрлі жарма, кез келген ұсақ заттар) және 5-10 минут ішінде ішіндегісін араластырады.

Содан кейін ересек адам басқа құрылымды толтырғышы бар ыдысты ұсынады. Бірнеше сынақтардан кейін бала көздерін жұмып, қолдарын ыдысқа түсіріп, оның жеке элементтерін саусақтарыңызбен сезінбестен оның мазмұнын табуға тырысады.

"Жармаға сурет салу"

Ересек адам жарқын науаны алып, оған кез-келген жарманы жұқа біркелкі қабатпен шашыратады. Баланың саусағын крупқа өткізеді. Жарқын контраст сызығын алыңыз. Содан кейін ол балаға бірнеше ерікті сызықтар салуды ұсынады. Сіз кейбір заттарды (қоршау, жаңбыр, толқындар) бірге тарта аласыз.

"Шаңғымен"

Баланың алдындағы үстелде пластикалық бөтелкелерден екі тығын – шаңғы. Бала оларға индексті және ортаңғы саусақтарды аяқ сияқты қояды. Шаңғымен қозғалады, әр соққы буынына қадам жасайды.

Біз шаңғымен сырғанаймыз, таудан жарысамыз,
Біз суық қыстың көңілдерін жақсы көреміз.
Сіз бір уақытта екі қолыңызбен жасауға тырысуға болады.
"Котенка тістейді"

Зығыр киім киген бала тырнақтың фалангаларын кезекпен (индекстен қызғылт түске дейін және керісінше) өлеңнің соққы буындарына" тістейді".
Ақымақ котенка қатты тістейді,
Ол саусақ емес, тышқан деп ойлайды. (Қолды ауыстыру.)
Бірақ мен сізбен ойнаймын, балақай,
Сіз тістейсіз, мен сізге айтамын: "Қыш!"»
(Ересек адам киімнің тым қатты болмауын саусақтарында тексереді).

Сондай-ақ, қолдың ұсақ моторикасы дамиды:
белгілі бір ретпен белгілі бір қимылдарды орындау қажет саусақтармен әртүрлі ойындар;
қаламмен алуға ыңғайсыз кішкентай заттармен ойындар (тек ересек адамның бақылауында);
бір нәрсені алу немесе шығару, қысу-ашу, құю – құю, құю – құю, құю – құю, құю – құю, тесіктерге итеру және т. б. қажет болатын ойындар;
қарындашпен сурет салу (киізден жасалған қалам, щетка және т. б.);
сыдырмаларды, түймелерді түймелеу және ағыту, кию және шешіну;
дене жаттығулары - әр түрлі ілулі және өрмелеу (спорт кешенінде, баспалдақта).
Баламен осындай ойындар ойнағанда, өте маңызды ережелерді сақтауды ұмытпаңыз:
балаңызға ойын таңдауға мүмкіндік беріңіз;
әрқашан мүдделі және мұқият серіктес болыңыз;
ойын қысқа уақытқа созылуы керек;
балаға нақты және түсінікті нұсқаулар беріңіз;
әрқашан ойынды қорытындылаңыз (рефлексия жасаңыз) : сіз не білдіңіз, не істеуді үйрендіңіз және балаға не ұнады.
Қолдың моторикасын дамыта отырып, балалардың екі қолы бар екенін ұмытпау керек. Барлық жаттығуларды қайталауға тырысыңыз: оң және сол қолыңызбен орындаңыз. Сізге және балаларыңызға сәттілік.

АТА-АНАЛАРҒА КЕҢЕС БЕРУ - "БАЛА ЖӘНЕ КІТАП".

Құрметті ата-аналар, біз балаға Оқу не беретінін ойлаймыз ба? Баланың жақсы дамыған сөйлеуі: тұрақты оқу көрсеткіштерінің бірі; үлкен лексика; сөйлемдерді сауатты құра білу; сөйлеудің экспрессивтілігі мен сұлулығы оқуға байланысты.

Оқу сіз үшін рәсім болсын. Белгілі бір уақытта Кітап оқу баланы тыныштандырады, ұйықтар алдында ертегі оқу сіз үшін дәстүрге айналсын. Сіз күндіз оқуға уақыт таба аласыз. Мысалы, таңғы ас кезінде немесе балабақшадан оралғанда кітап оқыңыз.

Дұрыс кітапты таңдаңыз. Балаға жасына сәйкес келетін нәрсені оқыңыз. Балаға кітап сатып алғанда, сыналған балалар классиктерін таңдаған дұрыс. Суреттерге де назар аударыңыз, балалар жарқын және нақты суреттерді жақсы көреді.

Өрнекпен оқыңыз. Оқу кезінде кейіпкерлердің дауыстарына еліктеуге тырысыңыз, мысалы, сіз "Рукавичка" ертегісінен тышқан сияқты іздей аласыз. Балаға қызықты нәрсені оқыңыз. Оған ең қызықты кітаптарды оқыңыз, мысалы, доп ойнау немесе хайуанаттар бағына бару. Кейбір балалар оқуды ұнатпайды, өйткені ата-аналар өздері не оқитынын таңдайды, бірақ олар оны қызықтырмайды. Баламен бірге дүкенге барып, оған ұнайтын нәрсені таңдауға мүмкіндік беріңіз.

Аудиокітаптарды қолданыңыз. Бүгінде көптеген кітаптар дискілерде шығарылады. Аудиокітаптар өте ыңғайлы, сіз өз ісіңізбен айналысқан кезде кішкентайға ертегі қосуға болады.

Балаға ертегілерді айтыңыз. Балалық шағыңыздан немесе әңгімеңізден әңгімелер айтыңыз сіздің балаңыз басты кейіпкер болатын жерде. Сондай-ақ, балаңыздың бірнеше қызықты фотосуреттерін түсіріп, оларды альбомға жапсыру арқылы кітапты өзіңіз жасай аласыз. Оларға қызықты әңгіме ойлап табыңыз, оны үлкен әріптермен жазыңыз, содан кейін бірге оқыңыз.

Жеке сөздерге назар аударыңыз. Балаға үнемі сөздер күнделікті өмірдің ажырамас бөлігі екенін көрсетіңіз. Сіз сөрелерде әріптері бар магниттерді немесе жапсырмаларды тоңазытқышқа, оларда не бар екендігі туралы суретпен атаумен қоса аласыз. Егер нәресте "қуыршақ" сөзін оқи алмаса да, ол суреттегі мағынасын түсіне алады.

Баламен сөйлесіңіз. Ата-аналар үстел басында белсенді қарым-қатынас жасайтын отбасыларда балалардың сөздік қоры кең. Балаңызбен мүмкіндігінше сөйлесіңіз, сөйлеуіңізде күрделі құрылымдарды қолданыңыз. Кішкентайыңызға сұрақтар қойыңыз, ал сіз толық жауап бересіз.

Жеке мысал келтіріңіз. Баламен өзіңіз оқып шығыңыз. Егер бала ата-анасының кітаптарын жиі көретін болса немесе оқығанын талқылайтын болса, онда оған басқа ынталандыру қажет болмауы мүмкін.

Баланы оқуға үйрете отырып, сіз оған приключение, білім, саяхат, қызықты жұмбақтар мен достардың бүкіл әлемін бересіз.

Балаңызға бай болуға көмектесіңіз!

Әдебиеттерді сатып алу бойынша ұсыныстар:

1. 2-3 жастағы балалар үлкен суреттері бар кітаптарды жақсы көреді, оларды жақсы көреді

қарастыру. Мұнда орыс халық ертегілері көмекке келеді: "репа", "Колобок", "тауық-Ряба", "Теремок".

Кішкентай балаға оқудан гөрі оқиғаны қабылдау оңайырақ. Сондықтан оған өз сөзіңізбен ертегілер айтып, сонымен бірге кітаптағы суреттерді қарастырыңыз.

Өмірдің үшінші жылында сөздік қоры тез артады, ал бала өлең оқи алады. А. Барто, З. Александрованың шығармашылығымен таныстырыңыз.

2. 4-5 жастағы балаларда сөздік қоры белсенді, үйлесімді сөйлеуді дамыту. Балаға әдеби шығармаларды оқыған кезде жеке сөздер мен сөз тіркестеріне назар аудару керек. Сіз орыс халық ертегілерінің қысқа мәтіндерін қайталауға үйрете аласыз. Баяу өлеңдерді жаттай бастаңыз. Бұл жаста сіз баланы шетелдік авторлардың ертегілерімен, батыр халық ертегілерімен, табиғат пен жануарлар туралы әңгімелермен, к. Чуковскийдің шығармашылығымен таныстыра аласыз.

Баланың кітапты жақсы көруі үшін ата-аналар көп жұмыс істеуі керек.

Ата-аналарға арналған кеңестер.

- * Кітаптың құндылығы туралы жиі сөйлесіңіз;

- * Отбасыңыздың кітап жәдігерлерін көрсете отырып, кітапқа ұқыпты қарауға тәрбиелеңіз;

- * Сіз бала үшін басты мысалсыз, егер сіз балаңыздың оқылуын қаласаңыз, онда кітаппен біраз уақыт өткізген жөн;

- * Кітапханаға, кітап дүкендеріне бірге барыңыз;

- * Дизайны жарқын және мазмұны қызықты кітаптарды сатып алыңыз;

- * Баланың жетістіктеріне қуаныңыз, қателіктерге назар аудармаңыз;

- * Отбасы мүшелері арасында оқыған кітапты талқылаңыз;

- * Балаға оқыған кітабының авторы туралы айтып беріңіз;

- * Отбасылық оқуды жиі ұйымдастырыңыз.

Балалар үшін оқу күнделікті әдетке айналуы керек, қажеттілікке айналуы керек.

Кітап кез-келген адамның үйіне келеді.

Оның беттерін түртіңіз,

Ол сізбен сөйлеседі

Жануарлар мен құстардың өмірі туралы.

Сіз өзендердің төгілгенін көресіз,

Сіз аттың шыңын естисіз

Сізге Чук пен Гек келеді,

Тимур және Степа ағасы.

Оған жаман боран қорқынышты емес
Және распутица қорқынышты емес
Ол сізбен сөйлеседі,
Ақылды саяхатшы ретінде.

Ал, кенеттен қайғылы болады,
Тым көп емес:
Ең жақсы адал дос ретінде
Зеріктіретін кітап. (Аркадий Марков)

Бірлескен оқу арқылы сіз балаңызға қызықты және түрлі-түсті Әдеби әлем ашасыз. Есіңізде болсын, осындай қарапайым жолмен сіз балаңызға үлкен бақыт пен махаббат сыйлайсыз.

БАЛАНЫҢ БАЛАБАҚШАҒА БЕЙІМДЕЛУІ КЕЗІНДЕ АТА-АНАЛАРҒА ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ КЕҢЕС

Мектепке дейінгі мекемеде психологиялық қызмет құру қажеттілігі басқа түскен қиындықтарды шешуге қабілеттілігінен байқалады.

Баланы балабақшаға беру немесе бермеу жағдайы жанұяның барлық мүшелерінің эмоциялық күйіне, жанұяның маңызды мәселелеріне байланысты. Қазіргі уақытта көпшілік ата-ананы “Бала үшін балабақша қажет пе?” – деген сұрақ толғандырады. «Мектепке дейінгі мекемелерде тәрбиеленген бала мектепке тез бейімделеді, әлеуметтік қатынасқа жақсы түседі, құрдастарымен қарым-қатынаста тәжірибе жинақтайды» – деген түсінік қалыптасқан.

Баланың балабақшаға бейімделуі өзінің психо-физиологиялық және тұлғалық ерекшеліктеріне, отбасылық қарым-қатынастарына, мектепке дейінгі мекемедегі қатысу шарттарына байланысты. Анасынан және жанұядан тыс жерде ересектер және өзге балалармен жаңа қарым-қатынас орнату бала үшін қиындық тудырады. Әр бала жаңа жағдайға әртүрлі бейімделеді. Мысалы, 2-3 жастағы балалар үшін балабақшаға бейімделу күрделі құбылыс, өйткені анасымен құштарлық сезімі тығыз, анасының жоқ болғаны баланың қарқынды қарсылығын толғатады, әсіресе бала сезімтал болса. Бейімделу уақытында баланың эмоциялық жағдайы көп өзгеріске түседі.

Баланың балабақшаға қиын бейімделу себептері:

- Дәретке өзі отырып үйренбегендіктен;
- Кейбір тағамдарды жеу дағдысы жоқ, мысалы: қызылша, орамжапырақ, картоп;
- Балабақшаға келген алғашқы күндері 2 сағатқа қалу керек. Көбінесе ата-аналар жұмыс тәртібін айтып, баланы күні бойы балабақшада қалдырады. Осының нәтижесінде күрделі және созылмалы мәселелер пайда болады.

Әр отбасында бейімделудің үш түрі бар.

- Жеңіл түрі – баланың мінез-құлығы 10-15 күнде қалпына келеді;
- Орташа ауырлық бейімделу -1 айдың ішінде;
- Ауыр бейімделу – 2 айдан 6 айға дейін. Бала үшін өзінің отбасында өзін ұстау ережелері қалыптасып қалған. Балабақшаға келген күннен бастап үйреншікті өмір сүру ортасы өзгереді.

Бұл неден көрініс табады?

- Баланың эмоционалды жағдайы, ұйқысы, тәбеті нашарлайды;
- дене қызуы көтерілуі мүмкін;
- бала бойында қалыптасып қалған жақсы қасиеттерінің жоғалуы мүмкін;
- иммунитеттің төмендеуі, салмағының азаюы мүмкін. Бала ортаға бейімделгеннен кейін эмоционалды жағдайы қалпына келеді.

Қобалжулары қатты ата-аналардың балалары да балабақшаға қиын бейімделеді, өйткені ата-анасының қобалжуын көріп, баланың қорқынышы ұлғая бастайды. Осы кезде ата-аналар балаға көмек беруі керек.

Психологтің кеңесі:

- Баланы балабақшаға апармас бұрын, оның өзге балалармен көбірек араласуына мән беріңіз. Балалар саябағына, ойын алаңдарына жиі ертіп барып тұрғаныңыз абзал. Құмда ойнауға, әткеншекте ұшуға үйретіңіз;
- Балаңыз баратын топтың тәрбиешісімен алдын ала танысып алыңыз. Баланың бойындағы жеке ерекшеліктерінен хабардар етіңіз;
- Балабақшаның тамақтану ас мәзірімен танысып, баланың үйдегі тамақтануына балабақшада ішетін тамақтар түрін қосыңыз;
- Баланың үйдегі жағдайда өзіне-өзі қызмет етудің алғы шарттарына үйрете беріңіз: жуыну, қолын сүрту, шешіну, өз бетімен тамақтану, дәретке сұрану т.б.;
- Баланы ауладағы өзімен құрдас балалармен көбірек ойнатыңыз, жолдастарына қонаққа барсын, әжесінде қонуға қалсын.
- Баламен жағымды эмоционалдық жағдайлар жасау қажет, ол көбіне ата-ана жағынан болуы қажет. Балабақша туралы, оның өзіне керектігін түсіндіріп, балаңызды сүйіп, аймалап, жиі оған өз мейіріміңізді көрсетіңіз.
- Бірінші күні балабақшаға серуенге келген дұрыс: тәрбиешімен танысып, жаңа достар табу үшін.
- Бейімделу кезінде үйде демалыс күндері баламен көп шұғылдану керек.
- Балабақшаға бала тек ауырмай келуі қажет.

Психолог баланың балабақшаға барлық бейімделу уақытында бақылауға алады. Балабақшада баланың өзін еркін сезінуіне қажетті машықтарынан басқа, оның ұжымға араласуға психологиялық дайындығы да аса маңызды. Баланың көңілін ашық, жылтыр заттар өзіне аударады. Мысалы: сабын көпіршіктері, шарлар. Тәрбиешілер баланың назарын топтағы ойыншықтарға аудару қажет. Саусаққа киетін ойыншықтарды алып баламен сөйлесу, доппен ойын ұйымдастырып, жаңадан келген балаларды шақыру керек. Эмоция балалардың өмірінде маңызды роль атқарады. Олар шындықты ұғындыруға және дұрыс қарым-қатынас құруға көмектеседі. Сезім бет-әлпетімізде, іс-әрекетте, ым-ишарадан көрініп тұрады. Тәрбиешілер мен психологтардың балалармен жеке тұлға ретінде қарым-қатынас жасауындағы басты мақсаты – баланы өзі туралы айтуға, өзінің сезімі, ойы, әдеті туралы әңгімелесуге, оны ой елегінен өткізіп баға бере білуге, тек өзіне ғана емес, жанындағы адамдарға да көңіл аудартып, оларды өзіндік табиғи болмысымен қабылдап, ізгі-ниет, ықылас таныта білуге, эмоционалдық көңіл-күй мен мінез-құлықты ұғына білуге үйретуден басталады. Баланың қабілеттерін ашуда, дамуында, бойындағы икемділіктерін байқауға, баланың психологиялық және жеке тұлғалық дамуындағы болатын кемшіліктерінің алдын алуда психологиялық көмектің маңызы зор.

Баланың балабақшаға бейімделуі оның жағдайы мен көңіл-күйінің тұрақтануы болып табылады. Балалар жаңа ережелерге, бір-бірімен сыйластыққа үйренеді. Ең бастысы, ата-ана баланың балабақшаға бейімделуіне өз ықыласы бар екенін түсінуі тиіс. Балабақшаға бейімделу мәселесі мерекеден, демалыстан және жанұяның ішкі жағдайлары өзгергенде (сәби дүниеге келгенде, анасы іс-сапарға кеткенде және т.б жағдайларда) қайта жалғасуы мүмкін. Балабақшада қалу

уақытын азайтып, апта арасында үзіліс ұйымдастырумен шешуге болады. Балабақша туралы баламен әңгімелескенде, онда көп нәрсе үйренуге, баланың және тәрбиешісімен достасуға болатындығын айту қажет. Ата-ананың сенімділігі, жайлылығы балаға сенімділік берері сөзсіз. Үйдің жайлы және әдеттенген атмосферасынан ажырап, ол балабақшадан қажеттігін тауып, тәрбиешілермен балалармен жақсы қарым-қатынасқа түсуге үйренеді. Туындаған мәселелер бірдей болуы мүмкін, бірақ әр ата-анада одан шығу жолдары әртүрлі.

Егер де балаңыз жоғарыда айтылған машықтардың бәріне әдеттенген болса, онда ол балабақшаға баруға толығымен дайын. Дегенмен де, баланы балабақшаға дайындауға көбірек уақыт бөлсеңіз, оның жаңа өмірге бейімделуі оңай болмақ.